

Overweging Kerstmorgen 2009 'Het licht schijnt overal!'

Geliefden van onze Heer,

'Het licht schijnt overal!'

Maar wat valt er dan te zien?

Dat was zo'n beetje mijn eerste reactie bij dit thema, bij deze Kerst.

Het licht schijnt nu overal, maar: Wat licht er dan op? Met andere woorden: Het is weer Kerst geworden -en we zingen van het licht dat in de wereld is gekomen- maar wat is er de betekenis van, dit jaar opnieuw, en voor ons?

Het licht scheen in de afgelopen weken op verschillende plaatsen. We begonnen in de tempel, met de engel en Zacharias. Daarna waren we in het huisje van Maria, in Nazareth. Opnieuw was er de engel Gabriël en scheen het licht in het donker.

We hoorden van de ontmoeting tussen Maria en haar oudere nicht Elisabeth. Over twee zwangere vrouwen, over twee bijzondere kinderen, Johannes en Jezus. We zongen de jubelzang met Maria mee. En tenslotte was er de geboorte van Johannes zelf, het licht dat weer was teruggekeerd bij die oude mensjes die leefden zonder nog enige verwachting.

Steeds ging de lantaarn een stukje verder open, en viermaal scheen het licht op een bijzondere plaats. Een plek die te 'behappen' viel; de tempel, een huisje in Galilea en een huisje in het bergland van Judea.

En nu schijnt het licht overal. De hemel is open gegaan. Het licht is gekomen; gloria aan God en vrede voor iedereen. Maar 'overal' is ook weer zo groot, en de hemel zo ongrijpbaar. Wat valt er dan precies te zien?

Het antwoord is eenvoudig en toch ook weer niet.

Nu het licht overal schijnt is het enige wat wij zien een kind. Klein en kwetsbaar. Na de geboorte in een voederbak gelegd, ergens in de stalruimte van een herberg in Bethlehem.

Als je het heel nuchter bekijkt, is het te gewoon voor woorden. Is dit nu het teken dat de herders beloofd is? Het enige dat aan het licht komt, is – als je eerlijk bent- een trieste situatie.

Twee eenvoudige mensen, op keizerlijk bevel vertrokken voor een administratieve handeling. Pure bureaucratie en weer meer belasting voor Rome. Twee mensen voor wie geen plek is, ondanks een hoogzwangere vrouw. En ze worden bezocht door een stelletje herders, van wie niemand een hoge pet op heeft.

Kortom: Het licht uit deze stal is een schamel licht. Eerder iets dat op pijnlijke wijze onrecht en wantoestanden aan het licht brengt.

Wat valt er nog te zien?

Ook voor ons. Opnieuw is het Kerst, opnieuw dat verhaal dat we waarschijnlijk al zo vaak gehoord hebben..? Je bent toch niet voor niets hier naar toe gekomen? ...

Een film over de grote dingen in de wereldgeschiedenis is meestal pas een goede film wanneer het grote gedramatiseerd wordt in hele kleine geschiedenis. Wanneer dingen op wereldvlak zich afspelen in het leven van bijvoorbeeld twee mensen, die elkaar tegenkomen.

Ik zag bijvoorbeeld vorige week nog een stukje van de film Titanic, over dat enorme passagiersschip dat in 1912 verging. Een wereldwonder was het, zo'n groot schip. Nog helemaal in de tijd van de vooruitgang. De 'Onzinkbare' werd ze genoemd. Bijna 300 meter lang, en zoveel duizend mensen aan boord. In een paar uur was het voorbij.

Maar de film wordt pas zo goed, door het drama dat zich op persoonlijk vlak afspeelt: Twee mensen, die elkaar eigenlijk niet horen te ontmoeten. Een romantisch en tegelijk tragisch drama. De soundtrack van de film stond wekenlang bovenaan de hitlijsten, zo'n grote indruk maakten de beelden.

De filmer zou het hebben kunnen afgekeken van ons Bijbelverhaal vanmorgen. Dat overbekende verhaal uit Lucas 2. Want ook hier begint het eerst enorm, en horen we van wereldgeschiedenis. Keizer Augustus die een bevel doet uitgaan: Iedereen in zijn rijk moet worden ingeschreven.

Maar daar gaat het natuurlijk niet om. Want na dit indrukwekkend begin 'zoomt' de verteller in op die twee hele eenvoudige mensen, Jozef en Maria. Weliswaar op reis gestuurd door die grote Augustus, maar in feite gaat het verhaal over hen. Niet over de machtige keizer, maar over dat weerloze kindje, weggestopt ergens in een vieze, donkere uithoek van dat immense wereldrijk.

En al snel blijkt dat het kerstevangelie een verhaal vol van dit soort contrasten is. Rome versus Bethlehem, een keizerlijk paleis versus een stal, een troon versus een kribbe. Geen aardse troepen op oorlogspad ten behoeve van de Pax Romana, maar een hemelse legermacht van engelen die 'in de gloria' zingen en vrede voor alle mensen. Vergeten en geweigerd worden Maria en Jozef door de autoriteiten, maar wel bezocht door herders, niet eens joden misschien.

Wat valt er te zien? Een kindje, gewikkeld in doeken, op een bedje van stro.

God verrast ons, dat in ieder geval. 'God overtreft zichzelf', zo las ik ergens. Dit is het teken, voor de herders, maar ook voor ons. Echt niet meer dan dit. Je kunt het nauwelijks een 'teken' noemen. Al helemaal geen bewijs, of een overtuigende demonstratie.

Toch zullen we het met dit kindje moeten doen. En toch is er niets anders te zien dat dit kleine, tere wezentje. Toch is dit wat God wil. Hier moet dat hemelse licht op vallen, hier is het teken, voor iedereen.

Het is voor iedereen anders denken dan je gewend bent, 'omdenken'. Voor de herders: Vrede op aarde zal er niet komen door gewelddadig verzet. Voor de mensen straks om Jezus heen: Het Koninkrijk is een rijk voor de armen, voor de zieken, voor de mensen in de marge.

Het is 'omdenken' voor ons: Het kan pas werkelijk Kerst worden als wij het licht durven zien in dit kwetsbare bestaan, in een mensenkind als wijzelf zijn. Alleen zo kan Gods liefde werkelijk waar worden, alleen zo kan er vrede komen, als het begint in een pril en teer leven.

Het verhaal begint nu ook pas, en het gaat straks verder. Niet kerstboom weg, buikjes vol en alles weer afgelopen. Het goede nieuws voor de mensen zal nu door de mensen verder moeten gaan. Meer en meer werkelijkheid worden.

Voor Lucas zullen verderop in het evangelie de kinderen steeds weer een belangrijke rol spelen. Gods rijk breekt in de wereldgeschiedenis door, en je kunt maar beter op de kleine mensen letten om het echt te kunnen zien. Wie het wil ontvangen, zal dus eerder veel moeten afleren, dan de wijste en de grootste te willen zijn.

Misschien is dat uiteindelijk de sleutel tot het verstaan van Kerst: Dat je het kind dat je bent, weer in jezelf moet zien terug te vinden. Om het onverwachte, het tedere van Gods liefde werkelijk te begrijpen. Jezus zal in ieder geval zelf ooit zeggen:

'Laat de kinderen bij me komen, houd ze niet tegen, want het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij. Ik verzeker jullie: Wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan!'

Daarmee is het contrast compleet. Ook voor ons, vandaag, zoveel jaar later. Rondom ons, bij de kleinsten, bij de armsten en ook diep in onszelf, in het kleine in ons, daar wordt het Kerstkind geboren. Alleen daar kan het wonder plaatsvinden, kan God heel dichtbij komen. God-met-ons zijn.

Hoe meer contrast, hoe beter je kunt zien. Het licht dat nu overal schijnt, laat ons die overweldigende liefde van God zien. En ook al horen we het kerstverhaal voor de zoveelste keer, of heb je jezelf hier vanmorgen

naartoe gesleept, het laat in zekere zin ook iets nieuws in onszelf geboren worden. Bij iedereen.

Je zult moeten zoeken, want het ligt ergens verborgen waar je het niet verwacht. Verhuld in doeken, en niet schitterend of verblindend, maar klein en eenvoudig als een pasgeboren kind.

Een wonder van nabijheid. Een wonder ook, omdat juist door dit kind God zich aan alle mensen kan verbinden, en één met ons is. In alles wat het leven mooi en in alles wat het zo moeilijk maakt.

Mag dat kindje vandaag opnieuw geboren worden? Dan schijnt het licht overal!

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.